

การศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ : 14 กันยายน 2565

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ : 27 มีนาคม 2566

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 21 เมษายน 2566

พีรวิทย์ สิงฆาพะ^{1*}

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว
วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

ชลิต เฉียบพิมาย²

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

กัลยาณี ยุทธการ³

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยการโรงแรมและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเชิงปรากฏการณ์วิทยานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการอุปมานสำหรับความเที่ยงตรงของข้อมูลใช้ 2 เทคนิค คือ การใช้เทคนิคสามเส้าแบบวิธีการที่แตกต่างและการใช้เทคนิคสามเส้าของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบด้านมนุษย์ นักท่องเที่ยวหลักของชุมชนบ้านถ้ำเสือคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ 2) องค์ประกอบด้านภูมิศาสตร์ ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีการปรับใช้รูปแบบการท่องเที่ยวเสมือนจริงกับการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงชุมชนบ้านถ้ำเสือด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) องค์ประกอบด้านอุตสาหกรรม ชุมชนบ้านถ้ำเสือให้บริการที่พักแรมและกิจกรรมนันทนาการ ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีการบริการเชิงนันทนาการกลุ่ม ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้แบ่งโซนการท่องเที่ยว โดยชุมชนออกเป็น 5 โซนการเรียนรู้ที่สำคัญ ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีศูนย์โอท็อปเพื่อการท่องเที่ยว และ 4) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้กับการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านถ้ำเสือส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมอาชีพ ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีเครือข่ายการค้าเงินงานทางการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีกฎระเบียบที่บังคับใช้เป็นข้อตกลงร่วมกัน

คำสำคัญ: ระบบการท่องเที่ยว ชุมชนบ้านถ้ำเสือ จังหวัดกระบี่

วิธีการอ้างอิง:

พีรวิทย์ สิงฆาพะ, ชลิต เฉียบพิมาย และกัลยาณี ยุทธการ. (2566). การศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 5(2), 77-94.

ผู้ประสานงานหลัก: peravich.sin@gmail.com

The Study of Tourism System in Ban Tham Suea Community, Ao Luek Tai Subdistrict, Ao Luek District, Krabi Province

Received: September 14, 2022

Revised: March 27, 2023

Accepted: April 21, 2023

Peravich Singkhala^{1*}

Lecture of Tourism Program

Faculty of College of Hospitality and Tourism

Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus

*Chalit Chiabphimai*²

Lecture of Tourism Industry Program

Faculty of Business Administration, Vongchavalitkul University

*Kanlayanee Yutthakarn*³

Lecture of Accountancy Program

Faculty of College of Hospitality and Tourism

Rajamangala University of Technology Srivijaya, Trang Campus

Abstract

This phenomenological qualitative research aimed to study and analyze the tourism system in Ban Tham Suea community, Ao Luek Tai subdistrict, Ao Luek district, Krabi Province. The data collecting was sought through documents, articles, related e-documents, in-depth interviews as well as focus group conducted with those involved at tourist attractions in the community and non-participated observation. Content analysis was employed to analyze the data. The results showed that in terms of the human component in the tourist dimension, the tourists to the Ban Tham Suea community were Thai and foreign tourists. As for the geographical component, the community deployed a virtual tour with tourism, so there were several ways for tourists to travel to the community. In terms of the industrial component, the community provided accommodation, recreational activities, and group recreation services. The community divided the community tourism zone into 5 learning zones. The community also had an OTOP center for tourism. As for the environmental component, it adopted modern technology to tourism. The community promoted and supported career innovation. It had a network of tourism operations. The community had rules that are enforced as a collective agreement.

Keywords: Tourism System, Ban Tham Suea Community, Krabi Province

Cite this article as:

Singkhala, P., Chiabphimai, C., & Yutthakarn, K. (2023). The Study of the Tourism System in Ban Tham Suea Community, Ao Luek Tai Subdistrict, Ao Luek District, Krabi Province. *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University*, 5(2), 77-94.

---

*Corresponding Author: peravich.sin@gmail.com

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทย อันจะนำไปสู่ความยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยได้หาแนวทางที่จะพัฒนาฐานเศรษฐกิจ โดยอาศัยหลักแนวคิดและการให้ความสำคัญในเรื่องของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบกับการที่ประเทศไทยมีศักยภาพสูงทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวอันอุดมสมบูรณ์ และเป็นจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวปรารถนา การท่องเที่ยวของประเทศไทยจึงเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้จำนวนมากให้กับประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) ระบบการท่องเที่ยวเป็นโครงสร้างอันประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่ตลอดเวลา เริ่มต้นจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว เลือกใช้การคมนาคมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อไปยังจุดหมายปลายทาง (Leiper, 1995) เป็นรูปแบบความสัมพันธ์กับสภาพสังคมที่กระตุ้นให้เกิดการออกเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ประวัติศาสตร์และคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม (Mill & Morrison, 2002) จากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงเป็นจำนวนมากในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2563 ส่งผลให้ประเทศไทยมีรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นจำนวน 332.01 พันล้านบาท ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ถึงร้อยละ 40.39 ซึ่งการลดลงส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาในแต่ละประเทศ และมาตรการที่ใช้เป็นข้อจำกัดในการเดินทาง ซึ่งแตกต่างกันทั้งความเข้มข้นและระยะเวลาของการใช้มาตรการ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยแบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ เป็นดินแดนแห่งขุนเขา หาดทราย ชายทะเล กลุ่มเกาะ น้ำตก และโรงไฟฟ้าที่สวยงามติดอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย ซึ่งสามารถเดินทางไปเยือนได้ตลอดทั้งปี ไม่ใช่เพียงแค่ภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ประวัติความเป็นมาอันยาวนานของกระบี่ รวมถึงอัยศยไมตรีอันดี และวิถีชีวิตของคนกระบี่ที่ผูกพันอยู่กับการทำสวนทำไร่ ก็เป็นเสน่ห์ที่ทำให้กระบี่เป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางในวันพักผ่อนของนักท่องเที่ยวเสมอมา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562) การศึกษาระบบการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวภายหลังจากการระบาดของไวรัสโคโรนา นำเสนอให้เห็นถึงความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว และวิธีการจัดการที่เหมาะสม เพื่อรองรับการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวในอนาคตอันใกล้ (จตุรพร อร่าม, 2565) ชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นจากการพัฒนาตัวบุคคลให้พร้อมรับต่อสถานการณ์จริง หรือทำให้ผู้คนในหมู่บ้านมีความคิดและความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยว ให้ทุกคนรู้ถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่ามีความสำคัญต่อตัวเองและชุมชนอย่างไร หากชุมชนสามารถสร้างระบบการท่องเที่ยวขึ้นมาได้ (คมกฤษ จันทรัตน์, 2562) สอดรับกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ที่ระบุอยู่ในแผนพัฒนาจังหวัดกระบี่ พ.ศ. 2561-2565 ได้เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ควบคู่กับการทำการตลาดเชิงรุก แก้ไขปัญหาภาวะเสี่ยงต่อการท่องเที่ยว ส่งเสริมการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท่องเที่ยว และการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพักในจังหวัดกระบี่ยาวนานขึ้นหรืออาจเพิ่มกิจกรรมและทางเลือกทางการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถเพิ่มรายได้ทางการท่องเที่ยว (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ สำนักงานจังหวัดกระบี่, 2562)

จากความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและระบบการท่องเที่ยวตามที่กล่าวไปข้างต้น จึงมีความสำคัญในการศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาระบบการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านถ้ำเสือให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดกระบี่ พ.ศ. 2561-2565 และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างรายได้ให้ผู้คนในชุมชน ภายใต้อาณัติของหน่วยงานราชการ สังกัดวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดระบบการท่องเที่ยวจำนวน 3 แนวคิด ประกอบด้วย 1) แนวคิดระบบการท่องเที่ยวของ Mill and Morrison (2002) 2) แนวคิดระบบการท่องเที่ยวของ Hudman and Hawkins (1989) และ 3) แนวคิดระบบการท่องเที่ยวของ Leiper (1990a) ซึ่งจากการทบทวนแนวคิดทั้ง 3 แนวคิด สรุปได้ว่า Mill and Morrison (2002) ให้นิยามของระบบการจัดการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นความสำคัญของการจัดการระบบการท่องเที่ยวเชิงการตลาด กล่าวคือ ประเมินระบบการท่องเที่ยวโดยใช้มิติของการตลาดแต่ละด้าน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ส่วน ดังต่อไปนี้ 1) ความต้องการของตลาดนักท่องเที่ยว (Market) คือ แนวทางพฤติกรรมผู้บริโภคต่อความต้องการของตลาด โดยเน้นทั้งอิทธิพลภายนอกและภายในที่มีต่อการเดินทาง รวมถึงทางเลือกในการท่องเที่ยว ข้อมูลทางการตลาดของซัพพลายเออร์ (Supplier) ด้านการท่องเที่ยว และกระบวนการในการตัดสินใจซื้อ 2) ตลาดการท่องเที่ยว (Marketing) คือ การตรวจสอบกระบวนการที่พื้นที่ปลายทาง และซัพพลายเออร์แต่ละรายทำการตลาดผลิตภัณฑ์และบริการที่มีศักยภาพของตนไปยังลูกค้า โดยเน้นที่การใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การเดินทางท่องเที่ยว (Travel) คือ ค่าอธิบายและการวิเคราะห์ส่วนการเดินทางหลัก กระแสการเดินทาง และรูปแบบการขนส่งที่ใช้ในการท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวเป้าหมาย และรูปแบบการเดินทาง และ 4) จุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว (Destination) คือ การระบุขั้นตอนที่พื้นที่ปลายทางควรปฏิบัติตามเพื่อการวิจัย วางแผน ควบคุม พัฒนาและให้บริการกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการการท่องเที่ยว Hudman and Hawkins (1989) ให้นิยามของระบบการจัดการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นความสำคัญของการจัดการระบบการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ ประเมินระบบการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงอุปสงค์ (นักท่องเที่ยว) และอุปทาน (แหล่งท่องเที่ยว) ในการจัดการการท่องเที่ยว ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ดังต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบด้านความต้องการซื้อ (Demand Component) คือ แรงจูงใจและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Tourist Motivation and Behavior) 2) องค์ประกอบด้านการเชื่อมโยง (Linking Component) ได้แก่ การสื่อสารและการส่งเสริมการตลาด (Communication and Promotion) การขนส่งและบริษัทนำเที่ยว (Transportation and Tour Operations) และช่องทางการจัดจำหน่ายและกลยุทธ์ด้านราคา (Distribution Channels and Pricing Strategy) และ 3) องค์ประกอบด้านความต้องการขาย (Supply Component) ได้แก่ รูปแบบและคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว (Destination Characteristics and Patterns) สิ่งดึงดูดใจ

(Attractions) การบริการที่พักและอาหาร (Lodging and Food Services) การบริการนักท่องเที่ยว (Visitor Services) สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ (Meeting Facilities and Services) และองค์กรเอกชนและองค์กรอิสระทาง การท่องเที่ยว (Public and Private Tourism Organization) ส่วน Leiper (1990a) ให้นิยามของระบบการจัดการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นความสำคัญของการจัดการระบบการท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์ กล่าวคือ ประเมินระบบการท่องเที่ยวตั้งแต่ก่อนออกเดินทาง ระหว่างการเดินทาง และภายหลังการเดินทาง นำเสนอให้เห็นว่าปัจจัยด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดของ Leiper มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งระบบการท่องเที่ยวของ Leiper ระบุไว้ว่า รูปแบบระบบการท่องเที่ยวทั้งหมดในปี 1979 และได้มีการปรับโครงสร้างใหม่อีกครั้งในปี 1990 โดยอิงตามแนวทางระบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

1) องค์ประกอบด้านมนุษย์ (The Human Component) คือ นักท่องเที่ยว (The Tourist) ที่ดำเนินการท่องเที่ยวไปยังจุดหมายปลายทางที่สนใจ ซึ่งนักท่องเที่ยว คือ ผู้ที่เดินทางออกจากถิ่นที่อยู่ของตนไปยังที่อื่นในช่วงระยะเวลาอันสั้น โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้เวลาว่างในการพักผ่อน

2) องค์ประกอบด้านภูมิศาสตร์ (The Geographical Component) ได้แก่ พื้นที่ภูมิลำเนา (Tourist Generating Region: TGR) เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเริ่มต้นและสิ้นสุดการเดินทาง กล่าวคือ สถานที่ที่พำนักถาวรที่เริ่มต้นออกเดินทางท่องเที่ยวและเดินทางกลับหลังเสร็จสิ้นการเดินทางท่องเที่ยว พื้นที่ระหว่างการเดินทาง (Transit Route Region: TRR) เป็นเส้นทางทั่วทั้งภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าด้วยกัน และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (Tourist Destination Region: TDR) เป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเยี่ยมชมระหว่างการเดินทาง กล่าวคือ ท่าเลที่ตั้งดูนักท่องเที่ยวให้มาพักชั่วคราว ภูมิภาคปลายทางเป็นองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวเลือกเยี่ยมชม เป็นองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว และเป็นอุปทานของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่ตั้งดูนักท่องเที่ยว

3) องค์ประกอบด้านอุตสาหกรรม (The Industrial Component) ได้แก่ ที่พักแรม (Accommodation) ประกอบด้วย โรงแรม (Hotel) โมเต็ล (Motel) รีสอร์ท (Resort) เกสต์เฮาส์ (Guesthouse) และโฮมสเตย์ (Homestay) ที่จัดให้บริการที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีตัวเลือกที่หลากหลายและราคาไม่แพง ความบันเทิง (Entertainment) เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่จัดให้บริการในภูมิภาคปลายทางโดยผู้ให้บริการ ซึ่งมีแรงจูงใจที่จะนำความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน ความตื่นเต้น และนันทนาการมาทำให้การพักผ่อนของนักท่องเที่ยวพิเศษยิ่งขึ้น เช่น โรงละคร เกม กีฬา การพนัน เป็นต้น สถานที่ท่องเที่ยว (Tourist Attractions) เป็นประสบการณ์การท่องเที่ยวโดยพิจารณาจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เช่น ธรรมชาติ วัฒนธรรม มรดก ภูมิอากาศ เหตุการณ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ตั้งดูให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังภูมิภาคปลายทางท่องเที่ยว แหล่งซื้อของ (Shopping) เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของภูมิภาคปลายทาง เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการซื้อสินค้าแบบดั้งเดิมหรือมีชื่อเสียงของจุดหมายปลายทางนั้น ๆ การบริการนักท่องเที่ยว (Tourist Services) เป็นการให้บริการของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในภูมิภาคปลายทางหรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว และการคมนาคม (Transport) เป็นการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังภูมิภาคปลายทางผ่านเส้นทางขนส่งทั้งหมด จัดเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ เนื่องจากการท่องเที่ยวไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากการเคลื่อนไหวของผู้คน

4) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม (The Environmental Component) ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical) เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่มากมายในภูมิภาคสถานที่ท่องเที่ยว

ด้านเทคโนโลยี (Technological) เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อระบบการท่องเที่ยว เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและได้แผ่ขยายไปทั่วทุกภาคส่วนโดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural) มีอิทธิพลอย่างมากต่อระบบการท่องเที่ยว ตามทัศนคติของคนในท้องถิ่น ในภูมิภาคปลายทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะถูกดึงเข้าหาแหล่งท่องเที่ยว ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับลักษณะการเปิดกว้างของเจ้าภาพหรือผู้เป็นเจ้าของบ้านปลายทาง ด้านเศรษฐกิจ (Economic) มีอิทธิพลต่อระบบการท่องเที่ยว เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับรายได้ของภูมิภาคปลายทางการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดนักท่องเที่ยวและมาตรฐานการครองชีพของผู้คน ด้านการเมือง (Political) มีอิทธิพลต่อระบบการท่องเที่ยวตามสถานการณ์ทางการเมืองที่มีอยู่ สถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่แน่นอนจะขัดขวางการพัฒนาการท่องเที่ยว ระบบการท่องเที่ยวจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีความปรองดองทางการเมืองและมีระเบียบดำเนินการอย่างเหมาะสม และด้านกฎหมาย (Legal) อ้างอิงถึงกฎหมายและความสงบเรียบร้อยในภูมิภาคปลายทางการท่องเที่ยว กฎหมายเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นกรอบในการคุ้มครองนักท่องเที่ยวและองค์กรของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นำไปสู่การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ซึ่งส่วนประกอบของระบบการท่องเที่ยว เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพที่อุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น การท่องเที่ยวถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความอยู่ดีมีสุข ตลอดจนรักษาอัตลักษณ์วิถีวัฒนธรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น การที่ชุมชนจะสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยการศึกษาศักยภาพของตนเองหรือการศึกษาระบบการท่องเที่ยว เพื่อประเมินข้อดีและข้อด้อยในตัวเอง อันจะนำไปสู่การรู้จักตัวเอง การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และการจัดการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กรอบแนวความคิด

ทฤษฎีระบบการท่องเที่ยว Leiper (1990a)

- 1) องค์ประกอบด้านมนุษย์ (The Human Component)
  - นักท่องเที่ยว (The Tourist)
- 2) องค์ประกอบด้านภูมิศาสตร์ (The Geographical Component)
  - พื้นที่ภูมิภาค (Tourist Generating Region: TGR)
  - พื้นที่ระหว่างการเดินทาง (Transit Route Region: TRR)
  - พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (Tourist Destination Region: TDR)
- 3) องค์ประกอบด้านอุตสาหกรรม (The Industrial Component)
  - ที่พักแรม (Accommodation)
  - ความบันเทิง (Entertainment)
  - สถานที่ท่องเที่ยว (Tourist Attractions)
  - แหล่งซื้อของ (Shopping)
  - การบริการนักท่องเที่ยว (Tourist Services)
  - การคมนาคม (Transport)
- 4) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม (The Environmental Component)
  - ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical)
  - ด้านเทคโนโลยี (Technological)
  - ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural)
  - ด้านเศรษฐกิจ (Economic)
  - ด้านการเมือง (Political)
  - ด้านกฎหมาย (Legal)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร และศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากการสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ดำเนินการศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติเกี่ยวข้องกับด้านองค์ความรู้ การบริหารจัดการ และการบริการนำเที่ยว การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ จำนวน 16 คน ลักษณะของบุคคลที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ประกอบด้วย ผู้นำทางการท่องเที่ยว ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ได้แก่ ประธาน และรองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ได้แก่ เจ้าของบ้านไร่ปริดาโฮมสเตย์ ผู้ประกอบการธุรกิจสปา

ได้แก่ ผู้ดูแลและรับผิดชอบงานสปา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ตามแนวคิดของ Denzin and Lincoln (1994); Kuzel (1999) อ้างใน จำเนียร จวงตระกูล (2561) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ตำแหน่ง/สังกัด
1. ภาครัฐ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว กล่าวคือ เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนร่วมในนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมหรือเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ และเจ้าพนักงาน	1) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกใต้ 2) ที่ปรึกษานายกองค้การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกใต้ 3) นักวิชาการ/องค้การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกใต้ 4) เจ้าพนักงานฝ่ายแผนยุทธศาสตร์/องค้การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกใต้
2. ผู้ประกอบการ ตัวแทนของผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กล่าวคือ เป็นผู้ประกอบการที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจสปา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน	1) เจ้าของบ้านไร่ปริดาโฮมสเตย์ 2) พนักงานบ้านไร่ปริดาโฮมสเตย์ 3) ผู้ดูแลและรับผิดชอบงานสปา
3. ชุมชน ชุมชนบ้านถ้ำเสือ ชุมชนใกล้เคียง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว กล่าวคือ เป็นภาคชุมชนที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ ประธานชุมชน ผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น และสมาชิกในชุมชน	1) ผู้นำชุมชน 2) มัคคุเทศก์ชุมชน 3) ผู้นำกิจกรรมชุมชน 4) สมาชิกในชุมชนบ้านถ้ำเสือ 5) สมาชิกในชุมชนใกล้เคียง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อการสนทนากลุ่มที่มีการวางแผนและกำหนดแนวคำถามหรือกรอบคำถามไว้พอประมาณ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม เพื่อเชื่อมโยงกับประเด็นหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ด้วยวิธีการ

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประมวลผลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างและขอบเขตของเครื่องมือให้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่ศึกษา โดยขอคำแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิในโครงการ
- 3) สร้างหรือกำหนดประเด็นของเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในโครงการพิจารณา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและข้อบกพร่อง จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข และ
- 4) ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ ทั้งนี้ได้จัดให้มีการร่วมพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 16 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ

นอกจากนี้จัดให้มีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) และผู้จดบันทึก (Note Taker) ร่วมด้วย ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมีคำถามประเด็นหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเชิงเหตุผล (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2551) ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสนทนากลุ่มจำนวน 2 ชั่วโมง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษารั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาวิจัยในพื้นที่ชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ใช้การศึกษาเอกสารและการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนการศึกษาเอกสาร โดยเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาเอกสาร บทความ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ทฤษฎีระบบการท่องเที่ยวของ Leiper (1990a) 2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากการสนทนากลุ่มจากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านถ้ำเสือ ได้แก่ ผู้นำทางการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรม ผู้ประกอบการธุรกิจสปา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 16 คน 3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participated Observation) โดยการสังเกต การให้ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้คนในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรในชุมชน วิถีชีวิต และการใช้ชีวิตประจำวันของคนในชุมชน และ 4) การสนทนากลุ่ม โดยการกำหนดวันจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายเดิมในการสัมภาษณ์ เพื่อร่วมอภิปรายข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 3 ขั้นตอนข้างต้น ตามหลักการวิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดให้คนที่เลือกจากประชากรที่ต้องการศึกษา โดยมุ่งประเด็นการสนทนาไปยังเรื่องที่สนใจศึกษาในการจัดการสนทนากลุ่มอย่างเป็นระบบ คัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7-8 คน (อรุณี อ่อนสวัสดิ์, 2551) ที่มีลักษณะประชากรที่คล้ายคลึงกัน มีผู้ดำเนินรายการ มีผู้จัดบันทึกเนื้อหาจากการสนทนา และมีเทปบันทึกเสียงบันทึกการสนทนาของการพูดคุย ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสนทนากลุ่มจำนวน 2 ชั่วโมง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้หลักการอุปมาน โดยอาศัยการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่ออธิบายผลที่เกิดขึ้น วิเคราะห์โดยแยกแยะจัดข้อมูลเข้าหมวดหมู่ ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์และจุดเด่นหรือจุดที่สำคัญของข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงของข้อมูล ตามแนวคิดของ Denzin (1978) คือ การใช้เทคนิคสามเส้าแบบวิธีการที่แตกต่างและการใช้เทคนิคสามเส้าของผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์ทฤษฎีระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ซึ่งผู้ศึกษาได้วิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีระบบการท่องเที่ยวของ Leiper (1990a) ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านมนุษย์ 2) องค์ประกอบด้านภูมิศาสตร์ 3) องค์ประกอบด้านอุตสาหกรรม และ 4) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านมนุษย์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 1 ด้าน คือ นักท่องเที่ยว จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวไปยังจุดหมายปลายทางที่สนใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้เวลาว่างในการพักผ่อนหรือตอบสนองความต้องการจากการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวหลักของชุมชนบ้านถ้ำเสือ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยมีลักษณะของความ需求和พฤติกรรมในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และผู้สนใจทั่วไป 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพื่อศึกษาดูงาน และ 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวอิสระทั่วไปที่เดินทางมาด้วยตนเอง หรือเลือกใช้บริการจัดนำเที่ยวจากบริษัทนำเที่ยวและตัวแทนท่องเที่ยวทั้งใน

ประเทศและต่างประเทศ ซึ่งในบางครั้งชุมชนประสบกับปัญหาด้านข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมทัวร์หรือรายการนำเที่ยวที่บริษัทนำเที่ยวและตัวแทนท่องเที่ยวได้นำเสนอขาย ทั้งนี้ปัจจุบันผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศลดน้อยลงเป็นอย่างมาก

2. องค์ประกอบด้านภูมิศาสตร์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 พื้นที่ภูมิลำเนา นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางที่มีปัจจัยผลักดัน (Push Factors) เป็นสิ่งที่ผลักดันหรือสาเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังชุมชนบ้านถ้ำเสือ ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีการปรับใช้รูปแบบการท่องเที่ยวเสมือนจริงผ่านระบบออนไลน์ (Virtual Tourism) มาใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้ตรงกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและกระแสนิยมทางการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความง่ายตายในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมากที่สุด อาทิ สื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ทางชุมชนให้ความสำคัญกับการสร้างข้อมูลผ่านการเล่าเรื่อง (Storytelling) ซึ่งเป็นวิธีการของการจัดการความรู้ เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพึงได้รับจากการมาท่องเที่ยวชมชุมชนบ้านถ้ำเสือ โดยถอดแบบโมเดลการใช้ตุ๊กตาเสียงผาเป็นสัญลักษณ์ของชุมชน ซึ่งมาจากชุมชนหนึ่งในประเทศญี่ปุ่น ในด้านของการบริการด้านการสำรองสิทธิ์ที่พักแรมและโปรแกรมนำเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถดำเนินการด้านการสำรองสิทธิ์ด้วยตนเอง โดยการติดต่อสอบถามผ่านโทรศัพท์กับชุมชนบ้านถ้ำเสือโดยตรง หรือเข้าถึงการสำรองสิทธิ์ด้วยช่องทางอื่น ๆ เช่น เฟซบุ๊กเพจ (Facebook Page) และเว็บไซต์ (Website) เป็นต้น ทั้งนี้การเข้าชมνάตถุอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี นักท่องเที่ยวสามารถดำเนินการซื้อบัตรเข้าชมอุทยานได้ ณ จุดจำหน่ายบัตรเข้าชมบริเวณหน้าอุทยาน

2.2 พื้นที่ระหว่างการเดินทาง นับได้ว่าเป็นจุดเชื่อมต่อของการเดินทางที่มีช่องทางการคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร เป็นตัวเชื่อมต่อระหว่างชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังชุมชนบ้านถ้ำเสือ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงชุมชนบ้านถ้ำเสือด้วยวิธีการโดยสารรถตู้ปรับอากาศ รถสองแถว และรถยนต์ส่วนตัว นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถประสานกับชุมชนเพื่อให้ทางชุมชนจัดรถบริการรับส่งจากท่าอากาศยานนานาชาติกระบี่ บริษัทขนส่ง (บขส.) และจุดนัดพบอื่น ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถติดต่อชุมชนบ้านถ้ำเสือผ่านโทรศัพท์ และเฟซบุ๊กเพจของชุมชน ทั้งนี้จะมีผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชนและผู้ประสานงานชุมชนคอยให้การต้อนรับและดูแล

2.3 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นับได้ว่าเป็นจุดสิ้นสุดของการเดินทางที่มีปัจจัยดึงดูด เป็นสิ่งดึงดูดใจที่ให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังชุมชนบ้านถ้ำเสือ ชุมชนบ้านถ้ำเสือเป็นชุมชนท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism) ที่ให้การบริการนักท่องเที่ยวโดยยึดหลัก “ความสุขที่ยั่งยืน” และบูรณาการกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างรายได้และกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมภายในชุมชน โดยไม่ทิ้งใครหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไว้ข้างหลัง ทั้งนี้ การบริการนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านถ้ำเสือ ได้แก่ 1) การบริการที่พักแรมภายใต้ความหลากหลายและสามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ 2) การบริการอาหารพื้นถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านถ้ำเสือ 3) การบริการแหล่งซื้อของที่มีการรวบรวมสินค้าจากผู้คนในชุมชนมาจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้และหมุนเวียนรายได้ของระบบเศรษฐกิจภายในชุมชน 4) การบริการเชิงนันทนาการกลุ่มที่มีความพร้อมของพื้นที่ในการรองรับการทำกิจกรรม โดยมีผู้นำนันทนาการคอยให้การดูแล 5) การบริการจัดนำเที่ยวเพื่อชมความงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ภายในชุมชนบ้านถ้ำเสือ ด้วยโปรแกรมการจัดนำเที่ยวที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย รวมไปถึงการเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวอื่น

ใกล้เคียง และ 6) การบริการรถรับส่งที่จัดการและเปิดให้บริการโดยชุมชน เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในการเดินทางคมนาคมไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ภายในจังหวัดกระบี่

3. องค์ประกอบด้านอุตสาหกรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ที่พักรวม ชุมชนบ้านถ้ำเสือเปิดให้บริการที่พักรวมในชื่อ “บ้านไร่ปริดาโฮมสเตย์” เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่รองรับนักท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ ซึ่งให้บริการที่พักรวมและกิจกรรมนันทนาการท่ามกลางบรรยากาศที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับความอุดมสมบูรณ์ที่รายล้อมไปด้วยป่า ต้นไม้ และภูเขา ได้แก่ บ้านเดี่ยว บ้านแถว เรือนแถว และลานสำหรับกางเต็นท์ โดยมีค่าบริการคนละ 800-1,200 บาท รวมถึงบริการอาหารเช้า นอกจากนี้มีที่พักแรมอื่นในชุมชนที่เปิดให้บริการ ประกอบด้วยเรือนผู้ใหญโฮมสเตย์ มีจำนวน 5 ห้อง สามารถเข้าพักได้ 15 คน ราคาคนละ 350 บาท รวมถึงบริการอาหารเช้า เรือนไพลินโฮมสเตย์ มีจำนวน 5 ห้อง สามารถเข้าพักได้ 15 คน ราคาคนละ 350 บาท รวมถึงบริการอาหารเช้า และกระท่อมปริดาโฮมสเตย์ มีจำนวน 4 ห้อง สามารถเข้าพักได้ห้องละ 2-4 คน ราคาคนละ 350 บาท รวมถึงบริการอาหารเช้า

3.2 ความบันเทิง ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีการบริการเชิงนันทนาการกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมากับองค์กรหรือหน่วยงาน อาทิ กิจกรรมการสร้างทีมสัมพันธ์ (Team Building) นอกจากนี้มีการจัดกิจกรรมงานเทศกาล งานอีเวนต์ และงานมหกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างความปลอดภัยและความสนุกสนาน ทำให้การพักผ่อนของนักท่องเที่ยวมีชีวิตชีวาขึ้น โดยการนำศิลปะท้องถิ่นมาจัดแสดงให้แก่นักท่องเที่ยว อาทิ การละเล่นร้องเงิงบุหลันอันดา

3.3 สถานที่ท่องเที่ยว ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้แบ่งโซนการท่องเที่ยวโดยชุมชนออกเป็น 5 โซนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) โซนท่องเที่ยวถ้ำเสือนอก เป็นโซนกิจกรรมที่เน้นการนั่งเรือหัวโทงและการพายเรือคายักเพื่อชมถ้ำลอดและถ้ำผีหัวโต เขาวงศดาพารี และผัดกางมุ้ง 2) โซนท่องเที่ยวไร่ปริดาโฮมสเตย์ เป็นโซนที่เน้นกิจกรรมคายนันทนาการ การจัดประชุม สัมมนา และการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล 3) โซนท่องเที่ยวถ้ำเสือใน เป็นโซนที่เน้นการปั่นจักรยานชมบ้านโบราณ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และศิลปะพื้นบ้าน เช่น แหล่งอาศัยของมนุษย์โบราณที่วัดถ้ำเสือน้อย ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมบ้านถ้ำเสือ ถ้ำนางฟ้าร่องรอยของการเกิดแผ่นดินไหวเมื่อประมาณ 4,000 ปีที่ผ่านมา กิจกรรมทำผ้าปาเต๊ะพิมพ์ลายภาพเขียนสีโบราณ และการแสดงร้องเงิงบุหลันอันดา เป็นต้น 4) โซนท่องเที่ยวในไร่ เป็นโซนที่เน้นการเยี่ยมชมศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงบ้านถ้ำเสือของกลุ่มภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เช่น การทำขนมขี้มอด งานฝีมือจักสาน การทำประมงพื้นบ้าน การเพาะเลี้ยงหอยนางรมและสัตว์น้ำอื่น ๆ เป็นต้น และ 5) โซนท่องเที่ยวท่าเรือต้นมะขาม เป็นโซนที่เน้นเดินชมธรรมชาติป่าโกงกาง กิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล และกิจกรรมสปาโคลนร้อนริมคลองมะรุ่ย นอกจากนี้การท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือได้เชื่อมโยงกับชุมชนใกล้เคียง โดยจัดเป็นโปรแกรมท่องเที่ยววันเดียว (One Day Trip) เพื่อเยี่ยมชม ถ้ำคลัง ถ้ำเสือน้อย ถ้ำเพชร น้ำผุดปรบมือ วัดถ้ำพิชัยปริดาราม (วัดถ้ำเสือน้อย) เขากาโรส หาดโคลนร้อน หมู่เกาะห้องและเกาะในบริเวณใกล้เคียง และอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี

3.4 แหล่งซื้อของ ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีศูนย์โอท็อป (OTOP) เพื่อการท่องเที่ยวไว้คอยให้บริการนักท่องเที่ยว ณ ท่าเรือต้นมะขาม โดยสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อของชุมชนบ้านถ้ำเสือ คือ ผ้าปาเต๊ะพิมพ์ลายภาพเขียนสีโบราณและขนมขี้มอด

3.5 การบริการนักท่องเที่ยว ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีการบริการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พักรวม การบริการอาหารเช้า การบริการเชิงนันทนาการกลุ่ม การบริการจัดนำเที่ยว และการบริการรถรับส่ง เป็นต้น

3.6 การคมนาคม ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้จัดให้มีบริการเช่าจักรยานสำหรับนักท่องเที่ยว ณ จุดบริการนักท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นพาหนะในการเดินทางเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน

4. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านลักษณะทางกายภาพ ชุมชนบ้านถ้ำเสือเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก มีอาณาเขตติดต่อกับชายฝั่งอันดามันที่ริมคลองน้ำเค็มปันแดน ตั้งอยู่ในพื้นที่ของตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ชุมชนบ้านถ้ำเสือเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวหลายตำบล ประกอบด้วย ตำบลเขาใหญ่ ตำบลบ้านกลาง ตำบลนาเหนือ ตำบลแหลมสัก ตำบลอ่าวลึกน้อย และตำบลอ่าวลึกเหนือ นอกจากนี้ยังมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติขนาดใหญ่คือ พื้นที่ป่าชายเลนในเขตอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี และแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ถ้ำผีหัวโต ธารโบกขรณี เขากาโรส ถ้ำลอด หมู่เกาะห้อง และเกาะในบริเวณใกล้เคียง นับเป็นพื้นที่ที่แวดล้อมไปด้วยความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งนี้ทรัพยากรธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็นได้ เช่น ปลาตีน ปูเสฉวน หอยทะเล ไล่เดือนทะเล ปูแสม ปูก้ามดาบ ปลานวลจันทร์ทะเล ปลากระพงขาว กุ้งกุลาดำ ฝิ่นสีเงิน หอยนางรม ทากทะเล หอยขี้ก่า ปูแสม เปรียงหิน นกชนิดต่าง ๆ โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ ลำแพน และหญ้าทะเล เป็นต้น

4.2 ด้านเทคโนโลยี ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้กับการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน ได้แก่ การท่องเที่ยวเสมือนจริงผ่านระบบออนไลน์ (Virtual Tourism) การทำการตลาดดิจิทัล (Digital Marketing) ระบบการจัดเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวและสถิติจำนวนนักท่องเที่ยว รวมไปถึงระบบการเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยว และระบบการจัดการความปลอดภัยในการคัดกรองนักท่องเที่ยวผ่านสัญลักษณ์แทนข้อมูลรูปแบบบาร์โค้ด 2 มิติ (QR Code) เพื่อลดการสัมผัสท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19)

4.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีจำนวนประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 760 คน หรือประมาณ 140 หลังคาเรือน โดยผู้คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก ซึ่งมีศาสนสถานทางศาสนา คือ วัดถ้ำพิชัยปริตาราม (วัดถ้ำเสือ) บางส่วนนับถือศาสนาอิสลาม และบางส่วนมีเชื้อสายจีนตามลำดับ เมื่อปี พ.ศ. 2542 ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้น้อมนำหลัก “บวร” ซึ่งหมายถึง บ้าน วัด และโรงเรียนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 มาปรับใช้จนเกิดความสำเร็จ ได้รับรางวัลระดับจังหวัด และในปี พ.ศ. 2552 ได้พัฒนาต่อยอดสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นถึงการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนาการและธุรกิจไมซ์ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมอาชีพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงาม ได้แก่

- 1) ด้านการแต่งกาย เช่น การแต่งกายด้วยผ้าปาเต๊ะที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้ลวดลายจากธรรมชาติ การแต่งกายด้วยเสื้อลูกไม้ เป็นต้น
- 2) ด้านการละเล่น อาทิ การละเล่นร้องเงิงบุหลันอันดา และ
- 3) ด้านอาหาร เช่น ยำใบขลุ่ย ยำใบแกมหม้อ แกงปูตำหมี่หุ้น ขนมดอกจอก ขนมขี้มด และขนมครกโบราณ เป็นต้น

ปัจจุบันชุมชนบ้านถ้ำเสือได้เกิดการปรับตัวของผู้คนในชุมชนไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ทำให้ผู้คนในชุมชนมีเวลาอยู่บ้าน ใช้ชีวิตกับคนในครอบครัว และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ชุมชนบ้านถ้ำเสือนับได้ว่าเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดกระบี่ เนื่องด้วยชุมชนบ้านถ้ำเสือตั้งอยู่ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล จากการศึกษาพบว่า มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีเกี่ยวข้องกับมนุษย์ในสมัยโบราณ ซึ่งผู้คนในชุมชนเชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษรุ่นแรกที่เดินทางเข้ามาตั้งรกราก ณ บริเวณอ่าวลึก นอกจากนี้ยังพบภาพเขียนสีเก่าแก่ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มีอายุประมาณ 3,000-5000 ปี ณ ถ้ำผีหัวโต รวมไปถึงซากดึกดำบรรพ์หรือฟอสซิล (Fossil) ที่เกิดจากร่องรอยของพฤติกรรม

มนุษย์ ได้แก่ ชิ้นส่วนของเปลือกหอย เศษกระดูกของมนุษย์ เครื่องปั้นดินเผาที่บ่งชี้ถึงข้าวของเครื่องใช้ในอดีต และเครื่องมือที่ทำจากหิน ฦ วัตถุที่พิพิธภัณฑสถาน (วัตถุเสือน้อย)

4.4 ด้านเศรษฐกิจ ผู้คนในชุมชนบ้านถ้ำเสือมีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพเกษตรกร ได้แก่ การทำสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีรายได้เสริมจากการประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยชุมชน การทำประมงพื้นบ้าน และรับจ้างทั่วไป ตามลำดับ ทั้งนี้ในส่วนของรายได้ที่มาจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น กลุ่มไร่ปริดาโฮมสเตย์ กลุ่มนันทนาการ กลุ่มผ้าปาเต๊ะ กลุ่มสปาโคลน กลุ่มผ้ามัดย้อม และกลุ่มขนมขี้มอด เป็นต้น ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้มีการกำหนดมติและข้อตกลงร่วมกัน ในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว โดยผู้ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ห้ามประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอันจะนำมาซึ่งรายได้เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง อาทิ ธุรกิจการให้บริการเรือสำเภาสำหรับนักท่องเที่ยว แต่สงวนสิทธิ์ไว้ให้ผู้คนในชุมชนและเปิดโอกาสให้เขาได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ภายใต้การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงให้กับผู้คนในชุมชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนที่มีความเปราะบาง ได้แก่ เด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ส่งผลให้รายได้ของการประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนลดน้อยลง ทำให้ผู้คนในชุมชนปรับตัวในการดำเนินชีวิต โดยหาแหล่งอาหารในทะเล และปลูกผักรับประทานเองในครัวเรือน เพื่อลดค่าใช้จ่ายประจำวัน และส่วนหนึ่งใช้ทักษะ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการทำอาหารและการทำขนม สร้างรายได้และซื้อขายกันภายในชุมชน

4.5 ด้านการเมือง ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีเครือข่ายการดำเนินงานที่เชื่อมโยงการทำงานระหว่างชุมชน และเครือข่ายต่าง ๆ ในลักษณะของการมีส่วนร่วมและบูรณาการความร่วมมือเข้าด้วยกัน ประกอบด้วย 1) ชุมชนท่องเที่ยว ได้แก่ ชุมชนท่องเที่ยวตำบลอ่าวลึกน้อย ชุมชนท่องเที่ยวบ้านกลาง ชุมชนท่องเที่ยวแหลมสัก และชุมชนท่องเที่ยวบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา และ 2) หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกระบี่ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดกระบี่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดกระบี่ สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดกระบี่ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกระบี่ และอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี เป็นต้น นอกจากนี้มีเครือข่ายสถาบันการศึกษาที่เข้ามาดูแลและบริการวิชาการให้กับชุมชนบ้านถ้ำเสือ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ตและวิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

4.6 ด้านกฎหมาย ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีกฎระเบียบที่บังคับใช้เป็นข้อตกลงร่วมกันในการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) ข้อตกลงร่วมกันของคนที่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน คือ ต้องใช้เครื่องมือในการประมงอย่างถูกกฎหมาย 2) ข้อตกลงร่วมกันเพื่อการดูแลสัตว์น้ำในพื้นที่ อาทิ ห้ามการใช้เรือลากหรือใช้ตะแกรงเหล็กลากหอย 3) การควบคุมขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว อาทิ ห้ามไม่ให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเกิน 40-50 คนต่อวัน ในการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล 4) การสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล โดยให้เก็บขยะที่ติดตัวไปด้วยกลับมานับ และ 5) การส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนของผู้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระบบการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยใช้ทฤษฎีระบบการท่องเที่ยวของ Leiper (1990a) สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านมนุษย์ ได้แก่ นักท่องเที่ยว จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวไปยังจุดหมายปลายทางที่สนใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อใช้เวลาว่างในการพักผ่อนหรือตอบสนองความต้องการ ซึ่งเป็นผลพวงจากสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ อรอนงค์ เขียบแหลม และจันทิรา รัตนรัตน์ (2562) ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนท่องเที่ยวบ้านถ้ำเสือเป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวมีการพักค้างภายในชุมชนเฉลี่ยจำนวน 1 คืน ซึ่งเป้าหมายหลักของการท่องเที่ยว คือ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ ได้แก่ เกาะลันตา อ่าวนาง ถ้ำลอด และถ้ำผีหัวโต ชุมชนบ้านแหลมสัก เกาะพีพี รวมถึงตัวเมืองจังหวัดกระบี่

2. องค์ประกอบด้านภูมิศาสตร์ ได้แก่ 1) พื้นที่ภูมิสำเนา ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีการปรับใช้รูปแบบการท่องเที่ยวเสมือนจริงผ่านระบบออนไลน์ มาใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้ตรงกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและกระแสนิยมทางการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความง่ายดายในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมากที่สุด อาทิ สื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ในด้านของการบริการด้านการสำรองสิทธิ์ที่พักแรมและโปรแกรมนำเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถดำเนินการด้านการสำรองสิทธิ์ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ วสันต์ กานต์วรรัตน์ (2563) ผลการศึกษาพบว่า ในการให้บริการด้านที่พักและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนโดยกลยุทธ์ที่สามารถช่วยส่งเสริมสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นในเรื่องของชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และการบริการในด้านต่าง ๆ นั่นก็คือ การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ ทางชุมชนให้ความสำคัญกับการสร้างข้อมูลผ่านการเล่าเรื่อง ซึ่งเป็นวิธีการของการจัดการความรู้ เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพึงได้รับจากการมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ สอดคล้องกับ Sangpikul (2017) ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างการรับรู้ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวที่เหมาะสมจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวซ้ำ 2) พื้นที่ระหว่างการเดินทาง ช่องทางการคมนาคมขนส่งและการสื่อสารของชุมชนบ้านถ้ำเสือ นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงชุมชนบ้านถ้ำเสือด้วยวิธีการโดยสารรถตู้ปรับอากาศ รถสองแถว และรถยนต์ส่วนตัว สอดคล้องกับ ศิริรัตน์ พงษ์นรินทร์, โอชญญา บัวธรรม และชัชชญา ยอดสุวรรณ (2559) ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวควรจัดระบบคมนาคมและการสัญจรให้ชัดเจนและหลากหลาย พร้อมกับทำป้ายบอกทางให้ถูกต้องและติดตั้งเป็นระยะ และ 3) พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ชุมชนบ้านถ้ำเสือเป็นชุมชนท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ให้การบริการนักท่องเที่ยวโดยยึดหลัก “ความสุขที่ยั่งยืน” และบูรณาการกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างรายได้และกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมภายในชุมชน โดยไม่ทิ้งใครหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไว้ข้างหลัง สอดคล้องกับ จิราพร ไชยเซนทร์ (2563) ผลการศึกษาพบว่า พลังของชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการประยุกต์ใช้ทุนทางสังคม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ชุมชนนำมาใช้จนประสบความสำเร็จได้นั้น เป็นผลมาจากประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่าย และการถ่ายทอดและต่อยอด ซึ่งกว่าจะมีความสมบูรณ์ได้ในระดับนี้ต้องใช้เวลาและความอดุสาหะวิริยะเป็นอย่างยิ่ง

3. องค์ประกอบด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ 1) ที่พักแรม ชุมชนบ้านถ้ำเสือเปิดให้บริการที่พักแรมและกิจกรรมนันทนาการท่ามกลางบรรยากาศที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ 2) ความบันเทิง ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีการบริการเชิงนันทนาการกลุ่ม ตลอดจนการสร้างความปลอดภัยและความสนุกสนาน ทำให้การพักผ่อนของนักท่องเที่ยวมีชีวิตชีวาขึ้น 3) สถานที่ท่องเที่ยว ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้แบ่งโซนการท่องเที่ยวโดยชุมชนออกเป็น 5 โซนการเรียนรู้ นอกจากนี้ได้เชื่อมโยงกับชุมชนใกล้เคียง โดยจัดเป็นโปรแกรมท่องเที่ยววันเดียว สอดคล้องกับ ญัฐกานต์ รองทอง และวงศ์วิภา โสสุวรรณจินดา (2563) ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการจัด

กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย รวมถึงพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สะท้อน อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว โดยพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามายังชุมชนมากขึ้น 4) แหล่งซื้อของชุมชนบ้านถ้ำเสือมีศูนย์โอท็อปเพื่อการท่องเที่ยวไว้คอยให้บริการนักท่องเที่ยว 5) การบริการนักท่องเที่ยว ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีการบริการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พักแรม การบริการอาหาร การบริการเชิงนันทนาการกลุ่ม การบริการจัดนำเที่ยว และการบริการรถรับส่ง เป็นต้น และ 6) การคมนาคม ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้จัดให้มีบริการเช่าจักรยานสำหรับนักท่องเที่ยว ณ จุดบริการนักท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นพาหนะในการเดินทางเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน สอดคล้องกับ Buhalis (2000) ที่กล่าวว่า สิ่งอำนวยความสะดวกจำเป็นในการให้บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว ให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ เกิดความรู้สึกปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะทำท่องเที่ยวในระยะเวลาที่นานขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคาร รถรับส่ง แผนที่ ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

4. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ 1) ด้านลักษณะทางกายภาพ ชุมชนบ้านถ้ำเสือเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก อาณาเขตติดต่อกับชายฝั่งอันดามันที่ริมคลองน้ำเค็มป็นแดน นอกจากนี้ยังมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติขนาดใหญ่และแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นับเป็นพื้นที่ที่แวดล้อมไปด้วยความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ สอดคล้องกับ ประนอม การเชนนันท์ (2562) ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรธรรมชาติสามารถดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยือน ซึ่งอาจมีความงดงามตามธรรมชาติ มีความแปลกตาของสภาพธรรมชาติสัญลักษณ์ท้องถิ่นนั้น ๆ ของทรัพยากร จึงมีความสำคัญต่อการนำมาใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยว 2) ด้านเทคโนโลยี ชุมชนบ้านถ้ำเสือได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้กับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับ จุฑาทพร บุญศิริรัฐ และ ณัฐภาณี จริตไทย (2563) ที่กล่าวว่า ทุกธุรกิจในปัจจุบันต้องอาศัยระบบดิจิทัลเพื่อการติดต่อสื่อสาร ทั้งผู้ใช้งานและผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เท่าทัน 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ชุมชนบ้านถ้ำเสือส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมอาชีพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดขึ้นกับชุมชนซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงาม ได้แก่ ด้านการแต่งกาย ด้านการเล่น และด้านอาหาร สอดคล้องกับ อธิป จันทรสุริย์, ณัฐกมล แก้วกุลสี และณัฐธดา ศิริแสน (2564) ผลการศึกษาพบว่า ความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน อีกทั้งยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือน และประเพณีที่มีความสำคัญเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชน 4) ด้านเศรษฐกิจ ผู้คนในชุมชนบ้านถ้ำเสือมีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพเกษตรกรและมีรายได้เสริมจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีการกำหนดมติและข้อตกลงร่วมกันในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว สอดคล้องกับ พีรวิชญ์ สิงฆาพะ, ภาณุพงศ์ อุบัวบล, ศราวุธ ต้นดีวิวัฒนสุทธิ, เฉลิมเกียรติ เพ็ญแก้ว และอธิป จันทรสุริย์ (2563) ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนได้รับการพัฒนาให้เป็นชุมชนด้านการท่องเที่ยว โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริม เปิดชุมชนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้องค์ความรู้ และสนุกไปกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งความโดดเด่นของชุมชนดังกล่าวทำให้เกิดแรงจูงใจ และสามารถตอบสนองพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี 5) ด้านการเมือง ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีเครือข่ายการดำเนินงานที่เชื่อมโยงการทำงานระหว่างชุมชนและเครือข่ายต่าง ๆ ในลักษณะของการมีส่วนร่วมและบูรณาการความร่วมมือเข้าด้วยกัน สอดคล้องกับ รัตติยา พรหมกัลป์, พระเทพปริยัติเมธี และนัยนา เกติวิชัย (2561) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งทีประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจ เพื่อนำไปสู่กระบวนการวางแผนและการตัดสินใจ ประกอบด้วย การร่วมทำร่วมรับผลประโยชน์

ร่วมวางแผน และร่วมคิด และ 6) ด้านกฎหมาย ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีกฎระเบียบที่บังคับใช้เป็นข้อตกลงร่วมกัน ในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ ประเมิน ภาพวิถี (2564) ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การดำเนินงานและการจัดการป่าชุมชน ชาวบ้านได้เข้ามามี ส่วนร่วมและกำหนดกฎระเบียบร่วมกัน นอกจากนี้ยังได้มีการรวมตัวกันพัฒนาป่าชุมชนและดำเนินกิจกรรม กลุ่มของทุกช่วงวัย

บทสรุปจากการศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ หากมีการจัดการภายใต้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและเกิดความเข้มแข็งในการจัดการ การท่องเที่ยว ก็จะสามารถนำไปสู่ความยั่งยืนทั้งใน 1) มิติด้านเศรษฐกิจ ทำให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว เกิดการจ้างงาน และการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชน 2) มิติด้านสังคม วัฒนธรรม เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี และการอนุรักษ์ รักษา พื้นฟูมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ลดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในวิถี ชีวิต ไม่ก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งกับสมาชิกในชุมชน สังคมท้องถิ่น และไม่กระทบต่อการดำรงชีวิตของ ประชาชน และ 3) มิติด้านสิ่งแวดล้อม การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการจัดการการท่องเที่ยวที่ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ การใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ปรับปรุง และการฟื้นฟูทรัพยากร เพื่อการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ชุมชนบ้านถ้ำเสือมีข้อจำกัดและประสบกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมทัวร์หรือรายการนำเที่ยว ที่บริษัทนำเที่ยวและตัวแทนท่องเที่ยวได้นำเสนอขาย ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามากำกับดูแล สร้างความเข้าใจ และเป็นตัวกลางช่วยสนับสนุนชุมชนในบทบาทหรือภาคส่วนงานที่ชุมชนไม่สามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและการประเมินข้อเสนอแนะเชิงนโยบายถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชนของชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เพื่อนำไปประกอบการปรับใช้ เป็นข้อมูลในการพัฒนา เชื่อมโยง และบูรณาการภารกิจเชิงสร้างสรรค์กับชุมชนใกล้เคียงในทุกมิติของ การท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนากำลังคนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อรองรับ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวชายฝั่งวิถีใหม่ กิจกรรมที่ 4.2 พัฒนาต้นแบบระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยว ชายฝั่งวิถีใหม่ (Coastal Tourism) ฝั่งอันดามัน ในกิจกรรมย่อยที่ 1 ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ตามมาตรฐานเชิงพื้นที่ ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม (อว.) ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในโครงการนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *โครงการเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน* (รายงานฉบับสมบูรณ์). สืบค้น 25 มีนาคม 2565, จาก https://mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=12288
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทย สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย ไตรมาส 1/2563*. สืบค้น 5 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.mots.go.th/download/TourismEconomicReport/4-1TourismEconomicVol4.pdf>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). *แนะนำปลายทางกระบี่*. สืบค้น 25 มีนาคม 2565, จาก <https://thai.tourismthailand.org/Destinations/Provinces/กระบี่/344>
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ สำนักงานจังหวัดกระบี่. (2562). *แผนพัฒนาจังหวัดกระบี่ พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวนรอบปี พ.ศ. 2564*. สืบค้น 25 มีนาคม 2565, จาก http://krabi.thailocallink.com/files/com_news_develop_plan/2020-08_5346d4ead238117.pdf
- คมกฤษ จันทรัตน์. (2562). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่* (การศึกษาค้นคว้าอิสระ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จตุพร ธรรม. (2565). *ชุมชนบ้านถ้ำเสือ (บ้านไร่ปริดาโฮมสเตย์)*. สัมภาษณ์วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565.
- จิราพร ไชยเชนทร์. (2563). *ชุมชนคลองร้อยสายกับทุนทางสังคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว*. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 14(2), 13-14.
- จุฑาพร บุญศิริรัฐ และณัฐภาณี จริตไทย. (2563). *การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศบนโลกดิจิทัล*. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 12(2), 285-301.
- จำเนียร จวงตระกูล. (2561). *ปัญหาการกำหนดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 1(2), 1-16.
- ณัฐกานต์ รองทอง และวงศ์วิภา โสสุวรรณจินดา. (2563). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านสาขลา อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ*. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(1), 109-129.
- ประนอม การชนะนนท์. (2562). *ศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของตำบลท่าจิว อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช*. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*, 6(2), 898-915.
- ประเมิน กาฬภักดี. (2564). *แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก*. *วารสารนิเทศศาสตร์และสังคมท้องถิ่น*, 5(1), 1-27.
- พีรวิชญ์ สิงฆาพะ, ภาณุพงศ์ อุบัวบล, ศราวุธ ต้นดิวัฒน์สุทธิ, เฉลิมเกียรติ เฟื่องแก้ว และอชิป จันทร์สุริย์. (2563). *การศึกษาระบบการท่องเที่ยวชุมชนบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 9(2), 35-50.
- รัตติยา พรหมกลัปป์, พระเทพปริยัติเมธี และนัยนา เกิดวิชัย. (2561). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 21(1), 13-28.

- วสันต์ กานต์วรรัตน์. (2563). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกใช้บริการที่พักรีสอร์ตของนักท่องเที่ยวใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 4(2), 159-170.
- ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร, โอชญญา บัวธรรม และชัชชญา ยอดสุวรรณ. (2559). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจ การจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 9(1), 249-250.
- อธิป จันทร์สุรีย์, ณัฐกมล แก้วกุลสี และณัฐลดา ศิริแสน. (2564). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวตาม องค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสารที่ทัศนวัฒนธรรม*, 20(2), 1-21.
- อรอนงค์ เฝียบแหลม และจันทิรา รัตนรัตน์. (2562). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการ เดินทางมาเยือนชุมชนท่องเที่ยวบ้านถ้ำเสือ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. *วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์*, 8(4), 42-54.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Buhalis, D. (2000). *Strategic use of information technologies in the tourism industry*. Tourism Management. Essex: Pearson Education.
- Denzin, N. (1978). *Sociological Methods: A Sourcebook*. NY: McGraw Hill.
- Hudman, L. E., & Hawkins. (1989). *Tourism in Contemporary Society*. Prentice Hall: New Jersey.
- Leiper, N. (1990). *Tourism systems: An interdisciplinary perspective (Occasional Papers No.2)*. Palmerston North: Department of Management Systems, Massey University.
- Leiper, N. (1995). *Tourism Management*. Australia: RMIT Press, Collingwood.
- Mill, R. C., & Morrison, A. M. (2002). *The Tourism System: An Introductory Text, Upper Saddle River*. London: Kendall Hunt.
- Sangpikul, A. (2017). Factors of destination quality influencing tourists' destination loyalty in visiting Phuket. *Journal of Modern Management*, 15(2), 159-167.